

STOP kiusaamiselle!

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Lapin piiri

Sari Törmänen 10.2.2018

Päivän agendalla

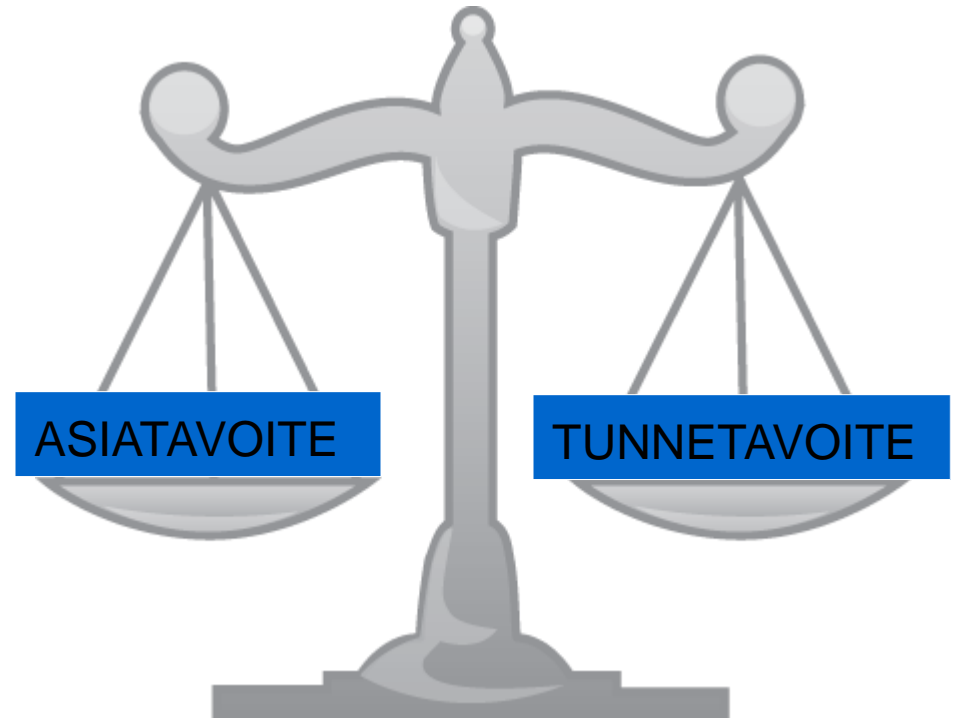
- Pohditaan, miten harrastusryhmässä esiintyvää kiusaamista ja huonoa kohtelua voitaisiin ehkäistä
- Tarjotaan osallistujille ideoita ja työkaluja turvallisen ryhmän rakentamiseen, kiusaamisen ehkäisyyn sekä kiusaamiseen puuttumiseen

Pariporina

- Mieti jotain ohjattua ryhmää, johon olet itse kuulunut ja jossa sinulla on ollut hyvä olla.
- Millainen ryhmä oli? Mitkä asiat edistivät viihtymistä ja turvallisuuden tunnetta? Millainen ryhmän ohjaaja oli? Millaisilla keinoilla ohjaaja edisti ryhmän yhteishenkeä?

Tavoitteena turvallinen ja viihtyisä harrastusryhmä

- Ryhmän ilmapiirillä on suuri merkitys siinä, miten mukavaksi harrastaminen koetaan ja miten vahvasti harrastukseen sitoudutaan → ryhmän kaksoistavoite

- Turvallisen ryhmän ominaisuuksia:
  - Ryhmän jäsenet tuntevat toisensa
  - Luottamus
  - Avoimuus
  - Hyväksyntä
  - Tuen antaminen ja saaminen
  - Käännettynä: mahdollisimman vähän sellaisia tekijöitä, jotka voisivat synnyttää pelkoa, häpeää, syyllisyyttä tai arvottomuuden tunnetta
- Kiusaaminen horjuttaa aina koko ryhmän turvallisuutta ja vaikuttaa kaikkien ryhmän jäsenten toimintaan

Kiusaamisen määrittelyä

- ”Kiusaamista on se, kun yhdelle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti paha mieltä. Tekijöinä on joku tai jotkut, joita vastaan kiusatun on vaikea puolustautua.” (Salmivalli 2009)
- Kiusaaminen on ilmiö, jota on vaikea määritellä ja mitata ulkopuolelta, sillä siinä on toiminnan ja tekojen lisäksi kyse yksilön ja ryhmän suhtautumisesta
- Kiinnitettävä huomiota myös muuhun loukkaavaan kohteluun

Kiusaamisen määrittelyä

- Sanallinen kiusaaminen
- Epäsuora kiusaaminen
- Fyysinen kiusaaminen
- Nettikiusaaminen
  - Pilkkaavat viestit ja kommentit, juorujen ja manipuloitujen kuvien levittäminen, ulkopuolelle jättäminen...

Kiusaaminen ryhmäilmionä

- Kiusaaminen on monitasoinen ryhmäilmio
- Ryhmän epäviralliset normit ns. kirjoittamattomat säännöt ovat merkittävä kiusaamiseen vaikuttava tekijä
- Tilanteisiin liittyy aina sosiaalinen paine, jopa pelko
- Kirjoittamattomat säännöt vaihtelevat eri ryhmissä

Pariporina

- Onko ohjaamissasi ryhmissä ollut kiusaamista? Millaista?
- Millä tavalla tilanteisiin on puututtu? Miten niistä on selvitty?
- Mitä ohjaaja voisi tehdä kiusaamisen ehkäisemiseksi?
- Millaiset tilanteet voidaan mielestäsi hoitaa harrastusryhmän kesken ja milloin tulee olla yhteydessä vanhempiin?

Kiusaamiseen ja huonoon kohteluun puuttuminen

- Ohjaajan tehtävänä on puuttua aina, jos ryhmässä esiintyy kiusaamista tai jos jonkun käyttäytyminen tai toiminta muuten rikkoo myönteistä ja kannustavaa ilmapiiriä
  - Tartu tilanteeseen heti kun mahdollista
  - Luo keskustelulle turvallinen ilmapiiri
  - Älä syyllistä tai arvota konfliktin osapuolia, vaan pyri rakentavaan keskusteluun
  - Pyri jättämään omat tunteesi ulkopuolelle ja yritä tarkastella tilannetta mahdollisimman objektiivisesti
  - Anna kaikille osapuolille mahdollisuus puhua

- Älä sanoita tapahtumaa, vaan anna lasten ja nuorten itse kertoa kuinka tilanne on edennyt ja miten he ovat asian kokeneet.
- Pyri kysymyksenasettelullasi siihen, että osapuolet alkaisivat itse ratkoa konfliktia. Auta lapsia kohtaamaan toisensa ja rakentamaan sopu yhdessä.
- Ole tarvittaessa yhteydessä vanhempiin.

Pitkään jatkuneet, vakavat ja vaikeat kiusaamistapaukset tulee selvittää perinpohjaisesti. Tähän tarvitaan usein enemmän tukea ja ammattitaitoa kuin ohjaajalta voidaan vaatia. Älä siis jää asioiden kanssa yksin!

Lähtökohtia kiusaamisen ehkäisyyn

- Tehokkainta usealla eri tasolla yhtä aikaa → yksilötaso, ryhmätaso, koko yhteisön taho (yhteiset toimintamallit)
- Oleellista kiinnittää huomio kaikkeen huonoon ja loukkaavaan kohteluun
- Myönteisten tavoitteiden vahvistaminen → kaikkien ryhmän jäsenten hyvinvoinnin ja viihtymisen edistäminen → turvallisen ryhmän rakentaminen

“Hyvä ei lisäännny vain pahaa vastustamalla - hyvä lisääntyy myös hyvää lisäämällä”

Turvallisen ryhmän rakentaminen edellyttää vahvaa ohjausta

- Toisille lapsille kontaktin ottaminen ja itsestä kertominen on luontevampaa kuin toisille
- Ohjaajan tehtävänä on mahdollistaa ryhmän jäsenten välisen vuorovaikutuksen syntyminen
- Panosta ryhmäyttämiseen erityisesti kauden alkaessa, uuden ryhmän aloittaessa ja ryhmän kokoonpanon muuttuessa
- Hyödynnä erilaisia myönteisiä, toiminnallisia harjoituksia tutustumiseen, me-hengen kehittämiseen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ym.
- Vaihtele pareja ja ryhmiä niin, että kaikki pääsevät työskentelemään kaikkien kanssa

Kenellä on riski jäädä ryhmän ulkopuolelle?

- Ryhmään myöhemmin liittyvät
  - Hiljaiset, syrjäänvetäytyvät
  - Muita sanoillaan ja teoillaan ärsyttävät
  - Tahallaan ulkopuolelle jättäytyvät
  - ...tai ihan kuka tahansa, jonka voimavaroja ei sillä hetkellä ryhmässä tarvita
-
- Ohjaajan tulee pitää huolta siitä, että kaikki löytävät oman paikkansa ryhmästä

Kaikkien tasapuolinen huomiointi on tärkeää

- Huomioi lasten erilaiset temperamentit omassa toiminnassasi laajemminkin:
  - Tutustu ryhmäsi jäseniin ja ole tietoinen heidän erilaisista ominaisuuksistaan ja luonteenpiirteistään
  - Kohtele kaikkia tasavertaisesti ja oikeudenmukaisesti
  - Käytä hyväksesi jokaisen lapsen vahvuuksia ja tuo niitä esille positiivisessa valossa koko ryhmän kesken
  - Kannusta, kehu ja muista antaa positiivista palautetta tasapuolisesti kaikille

Yhteiset säännöt helpottavat luottamuksen syntymistä

- Sopikaa ryhmän kanssa yhteisistä pelisäännöistä → mieltäkää yhdessä, millaiset asiat edistävät myönteistä ilmapiiriä ja sitä, että kaikilla olisi ryhmässä mahdollisimman hyvä olla

- Sääntöjen tulee olla riittävän konkreettisia ja perusteltuja
- Noudata pelisääntöjä täsmällisesti myös itse ja puutu sääntörikkomuksiin
- Kiusaaminen voidaan ottaa ryhmän kanssa puheeksi ennakoivasti. Rohkaise ja kannusta ryhmän jäseniä
  - Puuttumaan kiusaamiseen ja huonoon kohteluun
  - Kertomaan tilanteista ohjaajalle tai vanhemmalle
  - Kertomaan reilusti miten he ovat itse nähneet ja kokeneet tilanteen
  - Kysymään kaverilta: ”Mitä kuuluu ja onko sulla kaikki hyvin?”
  - Osoittamaan tukea kiusatuksi joutuneelle

Ohjaaja voi ratkaisevasti vaikuttaa ryhmän kiinteyteen kannustamalla myönteiseen vuorovaikutukseen, tunteiden ilmaisuun ja toisten huomioonottamiseen ja kunnioittamiseen. Ryhmäyttävien harjoitteiden ohella todelliset vuorovaikutustilanteet (esim. päätöksenteko, konfliktit) ovat paras rakennusala sekä turvallisuudelle että vuorovaikutustaitojen oppimiselle.

Lisätietoa

- Kuulun! Välineitä ryhmän toiminnan tukemiseen
- Kaikille kaveri. Opas nuorten yksinäisyyden ehkäisemiseen
- Oppilaiden osallisuus ja kiusaamisen ehkäisy

www.mll.fi > Ammattilaisille > Ammattilaisten aineistot > Kiusaamisen ehkäisemisen aineistot

- Tukioppilastoiminnan tehtäväkortit (toiminnallisia harjoituksia)

www.mll.fi > Ammattilaisille > Kouluille ja oppilaitoksille > Tukioppilastoiminta > Tehtäväkortit

Kiitos!

Lähteet

<https://www.mll.fi/ammattilaisille/muille-ammattilaisille/turvallinen-ja-viihtyisa-harrastusryhma/>

<https://www.mll.fi/ammattilaisille/muille-ammattilaisille/turvallinen-ja-viihtyisa-harrastusryhma/ideoita-palautteen-antamiseen-joukkueessa/>

<https://www.mll.fi/ammattilaisille/muille-ammattilaisille/turvallinen-ja-viihtyisa-harrastusryhma/ideoita-kauden-paatokseen/>

<https://www.mll.fi/2017/07/hyva-pelikaveri-kannustava/>

<https://www.kamppailijaeikiusaa.fi/materiaalit>http://www.suunnittelenliikuntaa.fi/NuoriSuomi/Evaita_ohjaamiseen/nuorisuomi/Ohjaaja/Ohjaajan+rooli.htm Kuulun! Välineitä ryhmän toiminnan tukemiseen, MLL 2012

Kiusaamisen ehkäiseminen, Ryhmän toiminta ja Tunne- ja vuorovaikutustaidot – Tukioppilastoiminnan koulutusmateriaalit

Ryhmäyttämisosas MAST, <http://www.mastohjaus.fi/pdf/Ryhmayttamisopas.pdf>